

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobkyně: **A. L.**, zast. advokátem JUDr. Tomášem Matouškem, Ph.D., se sídlem AK Senovážné nám. 23, Praha 1, proti žalovanému: **Policie České republiky**, Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie, se sídlem Praha 3, Olšanská 2, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 3. 2008, č. j. 5 Ca 262/2007 - 21,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně (dále „stěžovatelka“), zastoupena na základě plné moci udělené dne 4. 7. 2007 advokátovi JUDr. Tomáši Matouškovi podala dne 6. 9. 2007 u Městského soudu v Praze (dále „městský soud“) žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 8. 2006 ve věci správního vyhoštění. Protože s podáním žaloby nebyla splněna poplatková povinnost, usnesením městského soudu ze dne 5. 11. 2007, č. j. 5 Ca 262/2007 - 8 byla stěžovatelka vyzvána k úhradě soudního poplatku; usnesení bylo řádně doručeno advokátovi stěžovatelky dne 14. 11. 2007. Podáním učiněným faxem dne 28. 11. 2007 a dne 4. 12. 2007 doručeným řádně městskému soudu požádal advokát, dle dispozice stěžovatelky, o osvobození od placení soudního poplatku. K žádosti o osvobození od placení poplatku zaslal městský soud k rukám advokáta formulář o majetkových poměrech s žádostí o jeho vyplnění a vrácení ve lhůtě 14 dnů od doručení;

písemnost byla převzata advokátem dne 17. 12. 2007. Protože ve stanovené lhůtě, ale ani později do rozhodnutí městského soudu, nebyl vyplněný formulář soudu doručen a nebyly prokázány majetkové poměry stěžovatelky, městský soud usnesením ze dne 18. 3. 2008, č. j. 5 Ca 262/2007 - 21, osvobození od soudních poplatků nepřiznal.

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá pochybení městského soudu a uplatňuje důvody podle ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“). Především namítá, že soud jednal pouze s jejím právním zástupcem a nikoli i s ní, tím spíše, jednalo-li se o její majetkové poměry. Stěžovatelka odkazuje na judikaturu Ústavního soudu, z níž vyplývá, že výzva k zaplacení poplatku musí být doručena tomu, kdo něco osobně má vykonat, tedy jí, a nestačí, je-li taková výzva doručena pouze právnímu zástupci účastníka; stejně je třeba, dle stěžovatelky, postupovat i v případě sdělení údajů o majetkových poměrech.

S odkazem na nálezy Ústavního soudu v kasační stížnosti citované navrhuje stěžovatelka, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud předně k argumentaci stěžovatelky uvádí, že Ústavní soud se k otázce stěžovatelkou předestřené vyslovil rovněž ve svém usnesení ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. II. ÚS 671/02, které stěžovatelka však ve výčtu ústavní judikatury necituje. V něm sice Ústavní soud připustil, že se ve svých předchozích nálezech (např. sp. zn. II. ÚS 377/2000, I. ÚS 234/99, IV. ÚS 238/99, I. ÚS 558/99, II. ÚS 177/2000, II. ÚS 217/2000, II. ÚS 318/2000, IV. ÚS 48/01, IV. ÚS 292/01, IV. ÚS 647/02 a III. ÚS 715/02) postavil za stanovisko, že výzvu k zaplacení soudního poplatku bylo nutno doručit nejen právnímu zástupci žalobce, ale i žalobci samému. Nutno však ve světle rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2004 brát v potaz to, že nosným důvodem předchozích rozhodnutí nebyl názor Ústavního soudu, že zaplacení soudního poplatku je natolik nezastupitelným úkonem, že by tento úkon mohl ve smyslu § 49 odst. 1 o. s. ř. vykonat jen účastník osobně. Nosným důvodem všech těchto vyhovujících nálezů bylo, že proti rozhodnutí o zastavení řízení, které je důsledkem nezaplacení soudního poplatku, nebylo možné v rámci tehdejší úpravy správního soudnictví podat žádný opravný prostředek. Vzhledem ke krátkým lhůtám k podání správní žaloby zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku mělo zpravidla za následek definitivní ztrátu možnosti bránit se proti nezákonným rozhodnutím orgánů veřejné správy. Z pohledu ústavního práva je tedy významná právě možnost dodatečného splnění poplatkové povinnosti v odvolacím řízení. Jednoinstanční řízení, konkrétně řízení o správní žalobě, nedávalo totiž obecným soudům právo vzít tuto skutečnost v úvahu, na rozdíl od soudních řízení upravených v částech třetí a čtvrté o. s. ř. Ústavní soud ostatně na rozdíl mezi tehdejší úpravou správního a civilního soudnictví opakovaně poukazyval; např. v citovaném nálezu IV. ÚS 292/01 ze dne 22. října 2001 konstatoval, že *„podstata problému spočívá v rozdílnosti právní úpravy civilního a správního soudnictví a z toho vyplývajícího dopadu do základních práv účastníků řízení. Zatímco v civilním řízení lze za určitých okolností vázaných na lhůtu pro odvolání proti usnesení o zastavení řízení pokračovat v řízení, ve správním soudnictví není takový postup možný vzhledem k absenci jakéhokoliv opravného prostředku.“*

Ke stejnému závěru dospěl rovněž rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení č. j. 2 Afs 187/2004 - 69 ze dne 22. 7. 2005, který konstatoval, že *„placení soudního poplatku není úkonem, který by musel vykonat účastník osobně, nýbrž že se jedná o úkon, který může vykonat jeho zástupce. Z žádného ustanovení zákona č. 549/1991 Sb. neplyne povinnost poplatníka osobně zaplatit soudní poplatek. Jde proto o zastupitelné jednání a nedostatek osobního prvku jednajícího nezpůsobuje neplatnost či neúčinnost tohoto jednání. Účinky doručení usnesení o povinnosti zaplatit soudní poplatek nastávají*

u zastoupeného účastníka proto doručení tohoto usnesení jeho zástupci. V tom se rozšířený senát shoduje s dříve zaujatým názorem Nejvyššího soudu (rozhodnutí ze dne 8. 6. 2000, sp. zn. 21 Cdo 1949/99 - publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 1/2001), podle něhož těmito úkony lze rozumět jen takové, kdy konkrétní jednání nemůže učinit nikdo jiný než účastník samotný, tedy jde o tzv. jednání nezastupitelné, charakteristické svým osobním prvkem, který se upíná právě a jen na osobu jednajícího, a to tak, že jiná osoba, odlišná od konkrétního účastníka řízení, nemůže, právě proto, že je charakterizován osobou jednajícího, takový úkon vykonat. Pod takovým jednáním si lze v praxi představit např. výslech účastníka, strpění obhledání, vydání určité věci, apod.

I když povinnost zaplatit soudní poplatek stihá účastníka, neznamená to zároveň, že jej také musí osobně zaplatit. Tato povinnost totiž plyne z jeho procesního postavení účastníka řízení, který podává návrh. Je třeba přitom vzít v úvahu samotný smysl existence poplatkových předpisů, který vedle jistého, i když celkově spíše symbolického podílu na úhradě nákladů spojených s výkonem soudní moci plní i regulační funkci v přístupu k soudu tak, že stanovená poplatková povinnost a její výše pro věci určitého druhu vede potenciální účastníky soudního řízení k odpovědnému posuzování významu vzniklého sporu a způsobu jeho řešení pomocí soudu.

Podle výše citovaného názoru Nejvyššího soudu nehraje roli, kdo skutečně (fakticky) jménem poplatníka poplatek zaplatí. Jde tak typicky o zastupitelné jednání, kde nedostatek osobní aktivity jednajícího (poplatníka) nezpůsobuje neplatnost nebo neúčinnost takového úkonu, neboť podstatou úkonu je, aby soudní poplatek za povinnou procesní stranu byl zaplacen. K tomu lze jen dodat, že při posouzení zaplacení soudního poplatku jako úkonu, který má za povinnost vykonat účastník řízení osobně, by úhrada jinou osobou (v praxi ovšem velmi obtížně zjištělná) znamenala, že poplatník soudní poplatek řádně nezaplatil, jiné osobě (zástupci) by musel být podle § 10 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb. vrácen a účastník řízení by musel být vyzván k osobní úhradě pod brožbou zastavení řízení. Takové důsledky jsou jistě absurdní.“

Spornou otázkou v nyní projednávané věci není posoudit, zda úkon spočívající v zaplacení soudního poplatku je úkonem, který má účastník v řízení vykonat osobně, či je přípustné, aby poplatek zaplatil účastníkův zástupce. Od toho se pak odvíjí povinnost soudu při doručování výzvy k zaplacení soudního poplatku podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích; tedy zda je nutno tuto výzvu, za situace, kdy je účastník zastoupen, doručit vedle zástupce také účastníkovi (§ 42 odst. 2 s. ř. s.). Stěžovatelkou uváděná judikatura Ústavního soudu, jakkoli se placení soudního poplatku týká, není zcela případná ve věci nyní projednávané. V daném případě městský soud nevyzýval právního zástupce stěžovatelky k zaplacení soudního poplatku, nejednalo se ani o případ, kdy soud řízení pro jeho nezaplacení zastavil.

Ve věci nyní projednávané nebyl dosud stěžovatelce odepřen soudní přezkum, neboť existuje možnost zohlednit dodatečné zaplacení soudního poplatku účastníkem a v řízení pokračovat; jinými slovy řečeno – právem chráněným na ústavní rovině je zde možnost účastníka i v případě, kdy ani na výzvu soudu soudní poplatek nezaplatí a soud v důsledku toho rozhodne o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, tento důsledek zvrátit svojí dodatečnou aktivitou (dodatečným zaplacením soudního poplatku) do nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení. Soudní poplatek je splatný podáním žaloby [§ 4 odst. 1 písm. a), § 7 odst. 1 zákona o soudních poplatcích]. Nesplní-li účastník tuto povinnost, je soudem vyzván k zaplacení poplatku ve lhůtě, kterou mu soud určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví (§ 9 odst. 1 zákona). Soud je tedy povinen účastníka řízení vyzvat ke splnění povinnosti a účastník má možnost napravit své opomenutí a dodatečně soudní poplatek zaplatit, a to v určité míře i po vydání rozhodnutí po zastavení řízení. Jak již bylo uvedeno, takové rozhodnutí zde městský soud nevydal, když rozhodoval pouze o tom, zda stěžovatelce je přiznáno osvobození od soudního poplatku či nikoli.

Městský soud v případě stěžovatelky doručoval výše označenou písemnost - formulář o majetkových poměrech - právnímu zástupci, kterému stěžovatelka udělila plnou moc k tomu „aby ji ve všech právních věcech zastupoval, aby vykonával veškeré úkony s tím spojené a související, zejména přijímal doručované písemnosti, podával návrhy a žádosti, uzavíral smíry a narovnání, uznával uplatněné nároky, vzdával se nároků, podával opravné prostředky, námítky nebo rozklad a vzdával se jich, vymáhal nároky, plnění nároků přijímal, jejich plnění potvrzoval, a to vše i tehdy, když je podle zvláštních právních předpisů zapotřebí zvláštní plné moci a učinil v těchto věcech cokoliv, co bych právoplatně mohla podle právních předpisů učinit sama....“

Plná moc pro určité úkony opravňuje k zastupování jen při těch úkonech, které byly v plné moci výslovně uvedeny.

V případě stěžovatelky není pochyb o tom, že byla advokátovi udělena procesní plná moc pro celé řízení. Podle ust. § 28a o. s. ř. procesní plnou moc nelze omezit. Zástupce, jemuž byla udělena plná moc pro celé řízení, je oprávněn činit všechny úkony, které může v řízení učinit účastník, včetně těch procesních úkonů, k nimž nebyl účastníkem řízení výslovně zmocněn. Vnitřní omezení (pokyny, příkazy, zákazy), která si účastník řízení se svým zástupcem sjednal, žádné účinky vůči soudu a ostatním účastníkům řízení nemají. Skutečnost, že zástupce s procesní plnou mocí případně nerespektoval vnitřní pokyny zmocnitele, může být toliko základem odpovědnostního vztahu mezi ním a zmocnitelem.

Má-li účastník zástupce s procesní plnou mocí, nařídí předseda senátu doručení písemnosti jen tomuto zástupci, nestanoví-li zákon jinak (§ 45c o. s. ř.).

Nejvyšší správní soud neshledal v postupu městského soudu vytýkané pochybení, proto kasační stížnost pro nedůvodnost v souladu s ust. §110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto v souladu s ust. § 60 odst. 1 a § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů nenáleží; žalovanému, který byl ve věci úspěšný, žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly, proto mu je Nejvyšší správní soud nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. července 2008

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu